Illustreret Familieblad.

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter.

Nr. 36. | Illustreret Familieblad udkommer hver Uge og koster 1 Dollar pr. Aar, ufravigelig i Forskud | Den 9de September 1893. | Illustreret Familieblad ekspederes af E. Wulfsberg, Decorah, Iowa. | 7de Aar

Ole P Western Jan 191

Biskop Dr. theol. Essendrop.

Den 6te Juni d. A. fyldte Hs. Højærværdighed Biskop Essendrop sit 75de Aar. I vel 50 Aar har denne Mand staaet i Statens Tjeneste som Lærer, Præst, Biskop, Statsraad. Et langt, daadrigt Liv har han at skue tilbage paa, og naar vi idag bringer hans Billede, vil vi ogsaa i al Korthed kaste et Blik tilbage paa hans Liv, der har været

„Opofret Ham til Ære,
Som dyrt ham har forløst."

Carl Peter Parelius Essendrop er født i Kristiania, hvor han Fader, som døde allerede medens E. var ganske ung, var Kjøbmand. Hans Moder var Marthe Marie, f. Søborg.

Allerede fra den tidligste Barndom har det været Essendrops Ønske at blive Præst, og da han i 1835 havde taget Eksamen artium og det følgende Aar Eksamen philosophicum, begyndte han med Lyst og Iver at studere Theologi, og vel forberedt fremstillede han sig i 1839 til Embedseksamen og erholdt Karakteren laudabilis, hvilken Karakter han ogsaa erholdt ved den praktiske Prøve.

Omkring 3 Aar derefter begyndte han sit Arbejde i Statens Tjeneste, idet han 23de April 1842 udnævntes til Adjunkt ved Trondhjems Kathedralskole, og i denne Stilling forblev han i 7 Aar. Hans Undervisning, der altid var baaret af stort Alvor, var saare aandrig og frugtbringende, ligesom hans hyppige Forkyndelse af Ordet fra Prædikestolen viste ham som den alvorlige, dybe Prædikant. Det er derfor ikke at undres over, at han allerede nu drager Opmærksomheden hen paa sig, saa han i 1849, straks han melder sig, udnævntes til Sognepræst i Klæbo og den dermed forbundne Stilling som Bestyrer og Førstelærer ved Seminariet der.

Dette Seminar hævede han betydelig op over det Niveau, det havde; man havde beskyldt det for at udsende Lærere med grundtvigiansk Farve; men Essendrop uddannede Lærere, der ved hans aandfulde, af et sandt Troeslivs fulde Alvor baarne, lige klare, lige dybe Undervisning havde faaet sin Aand ledet i rette Spor.

I Klæbo Menighed virkede han til stor Velsignelse i 10 Aar, „og han kan ikke nævne denne Menighed, i hvilken han stod som en Herrens Tjener, uden at takke Herren for al den Langmodighed og Naade, Herren i denne Kreds lod ham vederfares, og Klæbo Menighed for hvert et velsignet Minde, han herfra har turdet medtage."

Det næste Sted, hvor Essendrop virkede, var Melhus; men kun ganske kort forblev han der.

Biskop Gislesen var nemlig død, og Tromsø Bispestol saaledes vakant. Essendrop blev da udseet til at sendes derop som konstitueret (ved kongl. Resol. af 27de Aug. 1860) og det følgende Aar, 31te Januar 1861, udnævntes han til Biskop i Tromsø. 25 Aarsdagen efter denne sin Udnævnelse — 31te Januar 1886 — ordinerede han en ny Biskop for Tromsø Stift, Skaar, der var den 3die Tromsø-Bisp efter ham.

Femtiaarene var jo nogle bevægede Aar for vor Kirke; man behøver kun at nævne Lammers's Navn, og man ved, hvad der gjorde disse Aar saa fulde af Uro, af Strid og Splid.

Ogsaa til Tromsø var Bevægelsen naaet, ogsaa didop havde Uroen forplantet sig. Biskop Gislesen arbejdede med Iver og Kraft imod den, og det lykkedes ogsaa for ham at lede Bevægelsen ind i et ret Spor, og hans Eftermand fuldendte hans Værk ved Kjærlighed og Visdom paa den ene Side og ved urokkelig Fasthed paa den anden.

Essendrop

Hvormange er der vel ikke, som selv i vore Dage tænker paa vor nordligste Landsdel med Skrak og Gru! Hvormange er der ikke, der ligesom ikke agter Tromsø Bispedømme jævngodt med de øvrige og Tromsø-Bisperne ligesaa gode som de andre! Vi har utallige Eksempler derpaa; men E. agtede ikke Stiftet og den Gjerning, som der laa for ham, ringe; han frygtede ikke for at drage op til et Stift, som var saa udskreget og det tilmed i en Tid, da denne Landsdel laa saa tilbage mod, hvad den nu gjør.

I ca. 7 Aar forblev E. i Tromsø. Den 28de Decbr. 1867 udnævntes han nemlig til Stiftsprovst i Kristiania og Sognepræst ved vor Frelsers Menighed, i hvilket Embede han virkede, indtil han 1ste Juli 1872 kaldtes til Kongens Raadsbord som Kirkedepartementets Chef.

Kirken styrede han i sin Formands, Statsraad Riddervolds, Spor, med stor Forsigtighed og Klogskab. Ligeoverfor de kirkelige Reformer stillede han sig velvillig, men holdt paa den gamle Regel: „Festina lente" (Il med Lempe.)

Kun et Par Aar forblev han i Kongens Raad, idet han 24de Oktbr. 74 udnævntes til Kristiania Stifts Biskop, og fra 1ste Januar 1875 overtog han sit nye Embede.

I 18 Aar har E. staaet som vor Kirkes Primas og har som saadan ordineret 7 Biskoper.

Biskop E. er geistlig Taler af høj Rang, hvilket man let vil forkyndige sig om ved at læse hans Prædikensamling, hvilken han udgav, medens han var Statsraad.

Ved Kjøbenhavner-Universitetets Firehundredeaarsfest promoveredes han til Doctor theologiæ. I 1863 blev han Ridder, i 75 Kommandør af 1ste Klasse og i 89 Storkors af St. Olafs Orden for fortjenstlig Embedsvirksomhed.

Han har været Medlem af flere kongelige Kommissioner.

Da Hs. Højærværdighed ifjor fejrede sit 50 Aarsjubilæum, hædredes han overordentlig af Nær og Fjærn, og Hs. Højærværdighed fik ret klart se, med hvilken Agtelse han omfattes snartsagt over det hele Land.

For faa Aar tilbage mistede han sin trofaste Hustru, Karen Ursula f. Fabritius, og dette gik haardt ind paa den højærværdige Olding. Selv kar han oftere i den senere Tid været syg; men alligevel har han med sin — vi kunde fristes til at sige — usvigelige Kraft kunnet styre sit Stift.

Vi slutter denne korte Udsigt over Biskop Essendrops Virksomhed i Stat og Kirke med Ønsket om, at Hs. Højærværdighed maatte forundes en blid Alderdom, og at det norske Kirkefolks Højagtelse og Kjærlighed maa være ham et kjært Eje!

P. V. S.

Tater-Tollef.

Skrevet for „Illustreret Familieblad" af Enim.

[Slutning.]

III.

Ikke hjemløs længere.

„Hvor god og snil Du er mod mig, Tollef."

Det var et Par Dage senere, og de to sad sammen nede i Kabyssen.

Gutten ledte efter et Svar, men fandt ikke noget, han syntes passede.

„Du er jo min Fader," sagde han tilslut.

„Netop derfor kunde Du have Grund til at være bittert stemt mod mig — jeg har jo ikke sagt Dig, hvordan jeg kom til at blive borte fra dere alle de Aarene."

„Aa, Du ved, jeg kan ikke lade være at tænke paa det stundom."

„Spaniolen" drog et tungt Suk.

„Stakkels Birgith — hun fik daarlig Tak, fordi hun ikke hørte paa sine mange kloge Raadgivere, men bare fulgte sit eget gode Hjertelag."

„Jeg husker ikke saa meget af Moder," sagde Tollef. „Men det ved jeg, hun snakkede bare vel om Dig — siden har jeg ogsaa hørt Folk undre sig over, at hun lige til det sidste troede saa fast paa Dig."

„Ja, da jeg fik vide, hun var død, uden at jeg havde bedet hende om Tilgivelse, — aa Du, saa ondt det gjorde — — samtidig kom den Besked, at Du heller ikke levede, saa kunde jeg ikke engang sende eder de Penge, jeg havde skrabet sammen."

„Men hvorfor kom Du ikke?"

„Spaniolen" vred sig under Tollefs prøvende Blik.

„Fordi jeg har et Menneskeliv paa min Samvittighed," brast det endelig ud af ham. „Det var i en Stund, da Vildskaben havde Magt over mig — jeg vidste ikke selv, hvad jeg gjorde — og saa —"

Han taug og stirrede stivt mod Gulvet.

Endelig vovede han sig til at se op. Den anden sad urørlig med Ansigtet i Hænderne.

„Aa, Tollef — er det saa forfærdelig ondt for Dig? Skulde jeg ikke sagt det?"

„Spaniolen" forstod ikke rigtig Udtrykket i Guttens Øjne, da han hævede Hovedet — det var saa underlig mildt og ydmygt.

„Jeg sad og tænkte paa, hvor god Gud er, som har hindret, at jeg gjorde en Ulykke, naar alt det onde rigtig havde Tag i mig," sagde han stilt.

Store Taarer rullede ned over Faderens Kinder. „Det er rart, hvor ganske anderledes Du tager alting, end jeg ventede. Din Mor havde nok Ret, da hun mente, der kom en stor Gave til mig."

„Moder?"

„Ja, ser Du, hun viste sig for mig om Natten og sagde, at nu skulde jeg ikke gaa og sørge alene længere, nu vilde Gud sende mig en stor Gave. Og Dagen efter, da Du kom ombord, kjendte jeg paa mig, hvem Du var — desuden havde Du jo Birgiths Mund."

„Og siden fik Du da Anledning nok til at undersøge, om Du ikke tog fejl," bemærkede Tollef med et Smil. „Jeg syntes ofte næsten, Du var rar, som vilde se de vesle Syljerne, jeg havde efter Moder, og Papirerne mine, som Du da ikke kunde skjønne et eneste Ord af."

„Nej; for det var Spansk, jeg snakkede den Gang, Du var faldt overbord, og jeg vilde redde Dig, endda jeg svømmer som en Sten."

„Men at Du aldrig sagde noget."

„Nej, jeg vilde bære min Hemmelighed alene, til jeg var død — saa skulde Du faa alle Papirerne og rejse hjem til Far og sige, at nu havde Ole fundet Fred, nu behøvede han ikke at vente længere."

Tollef saa lidt uvist paa ham. „Din Fader?"

„Ja, han lever hjemme i Norge — Du skal blive Erstatningen for mig Du."

Tollef sad fremdeles og saa paa ham, som om han ikke rigtig kunde rime dette sammen med de Forestillinger, han havde om Taternes huslige Liv.

„Saa skal Du komme som Svar paa en gammel Mands aarelange Bøn," vedblev Kokken uden at lægge Mærke til Guttens undrende Mine. „Det bliver noget det, Tollef!"

„Men Du da, Fader?"

Lyset i „Spaniolens" Øjne fordunkledes af Taarer, idet han bøjede Hovedet. „Jeg kan aldrig komme — og ikke Du heller før — før jeg er borte," sagde han sagte.

„Forresten bliver det ikke saa længe at vente," tog han til Orde igjen efter en kort Pause.

„Fader da!"

„Ja, jeg mener ikke for Dig, Gutten min, jeg mener for den Gamle, hvis Liv er en eneste lang Venten paa sin fortabte Søn."

„Jeg skjønner ikke rigtig, hvad Du mener," sagde Tollef med det samme usikre Udtryk i Ansigtet.

„Nej, det er ganske rimeligt — men jeg har en indvortes Fejl, skal jeg sige Dig — Doktoren gav mig omtrent to Aar at leve i, sidst han undersøgte mig."

„Kunde det ikke gaa an —"

„At gjøre noget ved det, mener Du? Nej, det er umuligt — forresten havde jeg ikke behøvet Doktorens Ord for det — jeg vidste godt, at min Tid ikke bliver lang."

„Kjære, hvordan det?" spurgte Tollef forbauset.

„Jo, ser Du, det er ikke saa let at forklare; men jeg har havt det paa Følelsen de sidste Aarene — og Gud ske Lov, at jeg ikke behøver at staa i Vejen saa svært længe."

„Det er saa fælt at høre Dig snakke slig! Det er akkurat, som om — —"

„Du skal aldrig tænke hverken paa mig eller paa Dig selv i dette," afbrød „Spaniolen" næsten barskt. „Her gjælder det først og fremst min stakkels gamle Far, og han kan ikke faa Bud fra Sønnen, før Vorherre løser op for mig."

„Om Du skrev?"

„Og sagde ham, at hans eneste Barn vanker fredløs om i Verden og ikke tør komme hjem, forat ikke Lovens hævnende Haand skal ramme ham. Tror Du, han overlevede et sligt Slag?"

„Det er jo saa længe siden" —

„Kan ikke vove det alligevel. Jeg ved fra Norge, at Politiet har fuld Greje paa, hvem der begik Drabet, og over den Slags Forbrydelser kan der ikke gro Græs.

Aa — jeg har sandelig ikke unddraget mig Straffen af eget Valg — det var bare for Fars Skyld. Du kan tro, jeg længtes mangen Gang efter at rejse hjem til dere to — jeg vidste saa godt, Birgith vilde taget mod mig og ventet, til min Tid var ude. For det var jo ikke overlagt Mord."

„Kunde Du ikke skrevet i alle Fald og bedet hende rejse til Dig?"

„Nej, Tollef — jeg vilde ikke lægge den Samvittighedsbyrden paa hende, hun havde kjendt det som en Uret, at jeg løb fra min Dom . . . Men da det endelig begyndte at gaa saa pas for mig, at jeg fik Penge mellem Hænderne, som jeg kunde sende hjem, da var dere døde begge to, fik jeg til Svar."

„Tænk om Du var kommen! Hvor glad Moder var bleven! Folk sagde, hun længtede sig ihjel."

„Jeg kunde jo ikke bringe Skam og Vanære over min Far til Tak for al den Kjærlighed, han havde vist mig, saa langt min Erindring rak tilbage."

Tollef havde siddet og seet paa ham med en grundende Mine, saa sagde han pludselig: „Du Fader — det er akkurat, som om Du ikke skulde være en rigtig Matros — jeg synes, Du snakker saa ligt Præsten hjemme."

„Spaniolen" drog uvilkaarlig paa Smilebaandet. „Aa, jeg har ikke netop studeret til Præst," men jeg var jo altid et Stykke paa Vejen til at blive Ingenieur."

„Kan Du bygge Broer, Fader?" udbrød Tollef begejstret. „Broer over Fosser og Sagbrug og Mølleværk —"

„Og Jernbaner og Dampskibe," faldt Faderen ind med en liden Latter. „Nej, saapas Kar er jeg nok ikke; men det var nok Meningen, at jeg skulde lært noget af det Slags; for det var det, jeg havde mest Lyst til. Og Far lovede at forære mig et Fossefald, hvis jeg vilde anlægge noget der."

„Et Fossefald? Ejer din Fader Fossefald?" Tollef blev siddende med Pusten i Halsen.

„Ja — han var vist bleven en grundrig Mand, om ikke jeg havde knækket Livsmodet for ham."

„Men Du store Verden! Saa kan Du da ikke være Tater?"

„Ikke saa ganske," svarede Kokken tørt. „Du har mindre af det Blod i Aarene, end Du tror. Men min Mormor var af ublandet Race."

„Jeg synes, det lyder saa rart alt dette," bemærkede Tollef.

„Det kan ingen undres paa; men nu skal Du høre: min Mormor var som halvvoksen Pige kommen i Huset til en Familie, der vilde gjøre en god Gjerning ved at tage hende væk fra Omstrejferlivet. De fik nok forresten mest Sorg af hende. Siden giftede hun sig med en gammel Lods og havde nogle vakre Døtre. En af dem tjente i min Fars Hjem; han forelskede sig i hende, og de to blev gifte."

„Hvor er hun nu da?" spurgte Tollef; for „Spaniolen" havde aldrig nævnt andre end sin Far.

„Hun døde et Par Aar efter Brylluppet — jeg har skjønt paa andre, at Far neppe havde det godt i sit Ægteskab. Selv sagde han aldrig et Ord om hende; men under Opvæksten maatte jeg hver Lørdag følge med til Kirkegaarden og pynte ‚Mamas' Grav. Stakkels Far, han kunde vist ikke have næret en bitter Følelse mod sin værste Uven end sige mod den, som havde været hans Ungdoms Kjærlighed."

Kokken blev siddende i dybe Tanker; Tollef skjønte, han saa fordums Dage for sig, og sagde ikke et Ord; der blev heller ikke talt stort mere mellem dem den Dag; men siden i lange Tider drejede Tollefs Spørgsmaal sig udelukkende om Farfaderen, og naar „Spaniolen" først kom paa Glid, kunde han blive formelig veltalende, og Sønnen hørte med straalende Øjne paa Fortællingen fra den lille By, hvor Ole havde tilbragt sin Barndom i et gammelt Hus med mange Svalegange og et Portrum, hvor Bønderne plejede at sætte sine Læs fra sig.

Og saa den lange, mørke Krambod, hvis sprukne Bjelde lød hele Dagen, og hvor der var saa meget godt i Skufferne, Rosiner og Mandler og Svedsker, som Ole fik tage af, naar han kom hjem med sin Karakterbog fuld af Enere.

Han var saa stolt af Guttens Evner den kjære, snille Fader, Ole skulde blive alt det, som stort og godt var, faa al den Uddannelse, som kunde skaffes for Penge — den beskedne, stilfærdige Mand sled i det fra Morgen til Aften, forat Sønnens Livsvej skulde blive saa lys og let som muligt.

Fra først af tegnede det ogsaa bare bra i enhver Henseende, Ole fik Ros og Lovord, han var Klassens flinkeste Elev og forlod Skolen som en, af hvem man ventede sig lidt mere end almindeligt.

For Ingenieurfaget havde han nok og saa særlige Anlæg, og da Faderens Forretning stadig gik fremad, laa Fremtiden straalende for ham.

Men saa var det, han kom paa Afveje inde i Hovedstaden, og da han skjønte, hvad Vej det var, fandt han det rettest at forsvinde, heller end at gaa der som et Udskud og føre Skam over Faderens hæderlige Navn.

Ole gled temmelig let over dette Afsnit af sit Liv — Tollef havde paa Følelsen, at der laa noget bag, at det var en bestemt Ting, som havde drevet Faderen ud paa Fantestien; men han turde ikke spørge; for der kom et eget afvisende Drag i det mørkladne Ansigt, da han forsøgte en Antydning.

Derimod talte han gjerne om den Tid; han havde kjendt Birgith.

Dengang var han fuldt bestemt paa at begynde forfra. Hele hans foregaaende Liv skulde være dødt, derfor var han ogsaa rejst til Kristiania for at blive viet; han vilde ikke, at nogen i Bygden skulde faa vide, hvem „Tater-Ola" egentlig var. En gammel Bekjendt derinde havde hjulpet ham med Kavering og den Slags — fine Papirer havde han, saa de ikke behøvede at skrive til Fødebyen — „Lund" var ikke et saa ualmindeligt Navn, at den fremmede Præst lagde Mærke til det, og intet Rygte naaede Faderen i den lille Provinsby; ikke engang Birgith fik vide noget om, at Ole var en anden, end han gav sig ud for.

Nu levede han et Aars Tid i uforstyrret Ro, han nød Øjeblikket og havde glemt alt andet.

Men saa kom Tollef til Verden, og ved Synet af det lille Væsen slog det ned i ham som et Lyn, at han ikke havde Ret til at føle sig vel her, medens hans egen Far sørgede over ham; for det var han vis paa, uagtet han ingensomhelst Efterretninger indhentede fra Hjemmet.

Havde han da fulgt sit Hjertes Stemme, kunde alt endnu blevet godt, men istedetfor vilde han prøve at ryste Uroen af sin Samvittighed i det frie Liv ude i Naturen. Han kom i Lag med nogle af sine gamle Bekjendte igjen — der blev Drik og Kortspil og Uvenskab — —

Ole gyste endnu ved Tanken paa det Øjeblik, da han styrtede ud i den kulsorte Nat og vidste, at nu var hele Livet forspildt og ikke bare hans, men ogsaa hans Hustrus — —

„Du Fader, hvordan kan Du egentlig have saa god Rede paa, hvordan det staar til hjemme hos Dig?"

„Det er gjennem den samme Ven, som var mig behjælpelig, da jeg skulde gifte mig."

„Men —"

„Jeg skrev til ham 5—6 Aar efter min Flugt, fordi jeg da kunde sende din Mor Penge — jeg skjønner forresten ikke, hvordan den Misforstaaelse kom op, at Du ogsaa var død."

„Kjender han din Fader?"

„Ja, han fulgte mig ofte hjem i Ferierne, og nu besøger han den Gamle hver Gang, han er paa de Kanter. Fra ham ved jeg ogsaa, at man har fuld Rede, baade paa hvem Drabsmanden er, og at jeg er Søn af gamle Kjøbmand Lund; men heldigvis kjendte Byfogden hjemme saa godt Far, at han skaanede ham for at faa vide noget, da jeg var forsvunden, og man intet Spor havde."

„Du, det er akkurat som et Æventyr."

„Ja, ser Du — i Livet gaar det ofte ligesaa rart til som i Bøger," sagde Ole med et vemodigt Smil.

„Men tænker Du, din Fader vil vide af mig?" spurgte Tollef halvt bekymret.

„Du maatte ikke være saa lig mig, om han ikke skulde gjøre det — de kjender Dig nok begge to."

„Begge to?" Tollef saa forbauset op.

Der gled en brændende Rødme over „Spaniolens" Ansigt.

„Jeg har en Stedmor ogsaa," sagde han hæst, som om det kostede ham Besvær at tale. „Hun er bare 2—3 Aar ældre end mig og — og det er for hendes Skyld —"

Han brød tvært af og begyndte at gaa op og ned i det trange Aflukke.

„Hun skal hjælpe Dig, Tollef — hun forstaar Dig — i hendes Hænder kan jeg saa trygt overlade Gutten min."

Jeg vidste jo ikke, at hun var hemmelig forlovet med Far, da jeg kom hjem den sidste Sommer og fandt hende i Butikken, som pludselig var bleven saa lys og høj, fordi hun stelte derinde — jeg bare troede, jeg havde fundet den, som skulde følge mig gjennem Livet — hun var forvirret og tilbageholdende; men det lagde jeg ud til min egen Fordel, og først bagefter huskede jeg, at Far hele Tiden havde gaaet og seet saa brødefuld lykkelig ud.

Stakkels Far — han turde ikke fortælle mig, at jeg skulde faa en Stedmor — og medens han gik og ventede paa en gunstig Anledning til at faa det sagt. — — —

Tilslut skjønte hun, at hun maatte snakke lige ud — Kongebrevet var løst, og saa snart Far fik Mod til at aabenbare mig Hemmeligheden, skulde de vies."

Ole satte sig ned og vedblev i en roligere Tone: „Naturligvis kunde jeg ikke stjæle Lykken fra min egen Far — han vilde nok givet mig den ved første Ord, om han saa selv skulde blevet ulykkelig.

Derfor maatte jeg gjemme Sorgen og følge dem til Kirke med et glad Ansigt.

Dagen efter Bryllupet rejste jeg til Byen igjen, jeg vilde rigtig kaste mig over mine Studier, sagde jeg; men det var akkurat, som om Livet havde mistet sit Værd for mig — jeg var omtrent lige glad, hvad jeg tog mig til — saa kom jeg paa Rangel, og tilslut endte jeg blandt min Mormors Folkefærd. Den ligger i Blodet den urolige Driften, ser Du, og naar saa Brændevinet kommer til — Du Tollef, lov mig, at Du aldrig skal smage det."

Ole greb hans Haand og saa med funklende Øjne ind i det vakre unge Ansigt, der skjalv af undertrykt Bevægelse.

„Ja, Fader, det lover jeg," kom det næsten uhørligt fra de dirrende Læber.

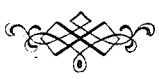

I Livets Skole.

En Fortælling for Folket

af

Adolf Fauth.

(Forts.)

14de Kapitel.

Marie gifter sig.

Mester Hammerstein havde andægtig lyttet til Præstens Prædiken. Derefter lyste denne for et Par, som vilde indtræde i Ægtestanden. Mesteren troede ikke sine Øren. Var ikke Navnene „Ferdinand Berg og Marie Bonenberger" klart og tydeligt naaet hans Øren? Og hvordan stak ikke de Unge Hovederne sammen og hviskede ivrig til hverandre, medens de skulede over til Smedemesteren. Hvad der syntes ham umuligt var en unegtelig Kjendsgjerning.

Efter Gudstjenestens Slutning ilede han til Præsten.

Med Tvang kunde intet udrettes, mente denne; han kunde kun skride ind da, naar et usædeligt Forhold gav Forargelse i Menigheden. Intet Menneske kunde forhindre de to i at gifte sig med hinanden, naar de skaffede de nødvendige Papirer. Men han skulde tale med den unge Mand.

Mesteren takkede ham for hans venlige Imødekommenhed og gik hjem med et bekymret Hjerte.

Imidlertid havde Marie skrevet hjem efter de af Præsten fordrede Papirer. Ganske ydmyg bad hun Faderen om, at han vilde tillade hende at gifte sig med Ferdinand, en brav og flittig Gut; men istedenfor Indvilgelse kom om nogle Dage et Brev, som var fuldt af Bebrejdelser og revsede Datterens Letsindighed. Hvad Ferdinand var for et Menneske, havde Mester Hammerstein allerede meddelt ham, og det var en Skam, at hun allerede boede under samme Tag med sin Brudgom. En anstændig og ærbar Pige vilde aldrig gjøre saadant. Med en Datter, som var sunket saa dybt og havde mistet al Æresfølelse, vilde han ikke have mere at gjøre.

Nu var gode Raad dyre! Hvad var der at gjøre? Der blev tilsidst ingen anden Raad: Ferdinand begav sig paa Vejen og rejste for personlig at faa Faderen til at indvilge. Hvad han der forhandlede med Fredrik Bonenberger, har ingen faaet at vide. Han har uden Tvivl afgivet Erklæringer, efter hvilke Faderen ansaa det for rettest at give sit Samtykke.

Fjorten Dage derefter var der Bryllup. Alle spottede og lo over Maries Brudekrands. Ingen af hendes Slægtninge havde fulgt Indbydelsen. Paa Spise og Drikke manglede der ikke; men der var ingen Festglæde i det Bryllup.

Alt, som blev fortæret i Bryllupet, var borget.

15de Kapitel.

I Ægtestanden.

Skaf Arbejderne egne Boliger! — Denne Fordring retter med Grund kristelige Folkevenner til de besiddende Klasser. Har Arbejderne en egen Ejendom — et sundt, venligt lidet Hus, en liden Have, et Stykke Jord — saa regner de sig ikke mere til de „Besiddelsesløse", da er der gjort meget for deres Lykke og Tilfredshed. Kun den Besiddelsesløse misunder den Rige og laaner de gudløse Folkeforførere et villigt Øre.

Ferdinand havde intet eget Hjem; han boede hos sin Moder. Men denne havde kun en liden Lejlighed.

Vi træder ind her for at lære det unge Pars Huslighed at kjende. Det lille mørke Værelse, vi først kommer ind i, blir benyttet som Kjøkken. En Vandbøtte og nogle Tallerkener o. s. v. danner Inventariet. De to smaa Værelser, som slutter sig til dette, er ikke mindre tarveligt udstyrede. De faa Møbler er i en sørgelig Forfatning Alt er gammelt og affældigt. Intet Under; thi der er gaaet 40 Aar, siden Fru Berg anskaffede sig det tarvelige Husgeraad.

Væggene har en ganske uforklarlig Farve. Prydelserne bestaar af et Billede, som fremstiller gamle Berg som Soldat. Et istykkerslaaet Spejl hænger ogsaa paa Væggen. I disse Værelser skulde den unge ægteskabelige Lykke blomstre op. Under al Armod herskede dog den største Renlighed — Enkefru Berg havde i sine yngre Aar tjent i et finere Hus, og hvad hun der havde lært, glemte hun aldrig. At det saa saa fattigt ud hos hende var ikke at undres over. Tidlig havde hun mistet sin Mand og maatte slaa sig gjennem Verden med et Hus fuldt af Børn.

Marie havde liden Sands for Huslighed. Helst drog hun omkring i Byen for at prate om alle Nyheder med andre Arbejdskoner. Timevis sad hun sladrende ved Brønden, og naar Svigermoderen bebrejdede hende derfor, gav hun uhøflige Svar.

Den tidlige Opstaaen var den unge Frue en hel Kval. Allerede Kl. 5 maatte Kaffen staa paa Bordet, for Kl. 6 begyndte Arbejdet i Bjergværkerne.

„Aa, jeg har saadan Hovedpine," klagede Marie en Morgen og bad Svigermoderen at staa op og koge Kaffe. Den godmodige Gamle gjorde dette uden Knur. Siden havde Marie ondt snart her og snart der, og tilsidst var det ganske selvforstaaeligt, at Moderen stod op, og den dovne Svigerdatter blev liggende.

Hvor gjerne havde ikke den Gamle engang imellem ønsket sig en liden rolig Stund og overladt Arbejdet til Marie, men da hun saa, at denne slet intet forstod, tog hun heller fat selv, idet hun haabede, at den unge Kone vilde faa mere Forstand med Aarene.

Marie havde, navnlig i Sommer- og Høstmaanederne, kunnet fortjene mange Kroner ved Arbejde, men hun ødede ikke gjerne sine Kræfter. Heldigvis var Ferdinand bleven husligere og besøgte kun sjelden Værtshuset.

Saa var flere Aar gaaet. Den kjære Gud havde allerede skjænket det unge Ægtepar 3 Børn. Til al Lykke havde den omsorgsfulde Svigermoder lagt tilside nogle Kroner, havde sat Brillerne paa Næsen og syet Barnetøj, ellers vilde det have gaaet de Smaa daarligt i denne onde Verden Da Marie ikke forstod det mindste af Barnepleje, havde hun uden Tvivl snart bragt Børnene i Graven, hvis ikke den erfarne Svigermoder havde taget sig kjærlig af dem.

Ak, hvor mange smaa Børn gaar ikke hvert Aar til Grunde ved uerfarne Mødres Daarskab! Den store Dødelighed blandt Børn vidner derom. Maatte dog alle Venner af vort Folk tage sig af unge Ægtefolk i kristelig Kjærlighed og lægge et godt Folkeskrift om Barnepleje i deres Haand! Der gives dog ogsaa mange, som gjerne ville lade sig belære.

Bedstemoderen sørgede paa enhver Maade for sine Børnebørn; hun stelte med dem, naar de græd; hun sang for dem, naar de var urolige; hun gav dem Mad, naar de var sultne. Hun var en ren Velsignelse for den under saa ugunstige Forhold grundede Ægtestand.

De skulde dog ikke længe nyde godt af hende. Enkefru Berg blev stadig svagere. Gud mente det godt med hende, at han ikke lagde hende paa et langt og smertefuldt Sygeleje; thi af kjærlig og omhyggelig Pleje havde hun vel i det Tilfælde ikke faaet erfare meget; thi Marie havde ingen taknemmelig Kjærlighed i sit Bryst.

Bedstemoderen gik bort efter en kort Sygdom. Ferdinands ældre Søstre, som i aarevis ikke havde spurgt efter hende, kom nu den ene efter den anden og sørgede over sin gode, kjærlige Moder. Ved Graven lød der en voldsom Graad og Veklage for at vise Verden, hvor kjær Moderen havde været dem, og hvilke taknemmelige Børn de var.

16de Kapitel.

En daarlig Husmoder.

For et ungt Ægtepar bliver en Svigermoder ofte betragtet som en tvivlsom, ja som en betænkelig Medgift. Det kan ogsaa undertiden være med rette. Men naar man — som det ofte sker — skaanselløst bryder Staven over alle Svigermødre og betragter dem som Forstyrrere af den huslige Fred, gjør man visselig stor Uret. En Svigermoder, som ikke misbruger sin Stilling, som med sin rige Erfaring og Livsvisdom kjærlig gaar de unge Ægtefolk til Haande,

En interessant Artikel. Efter et Maleri af L. Harbo.

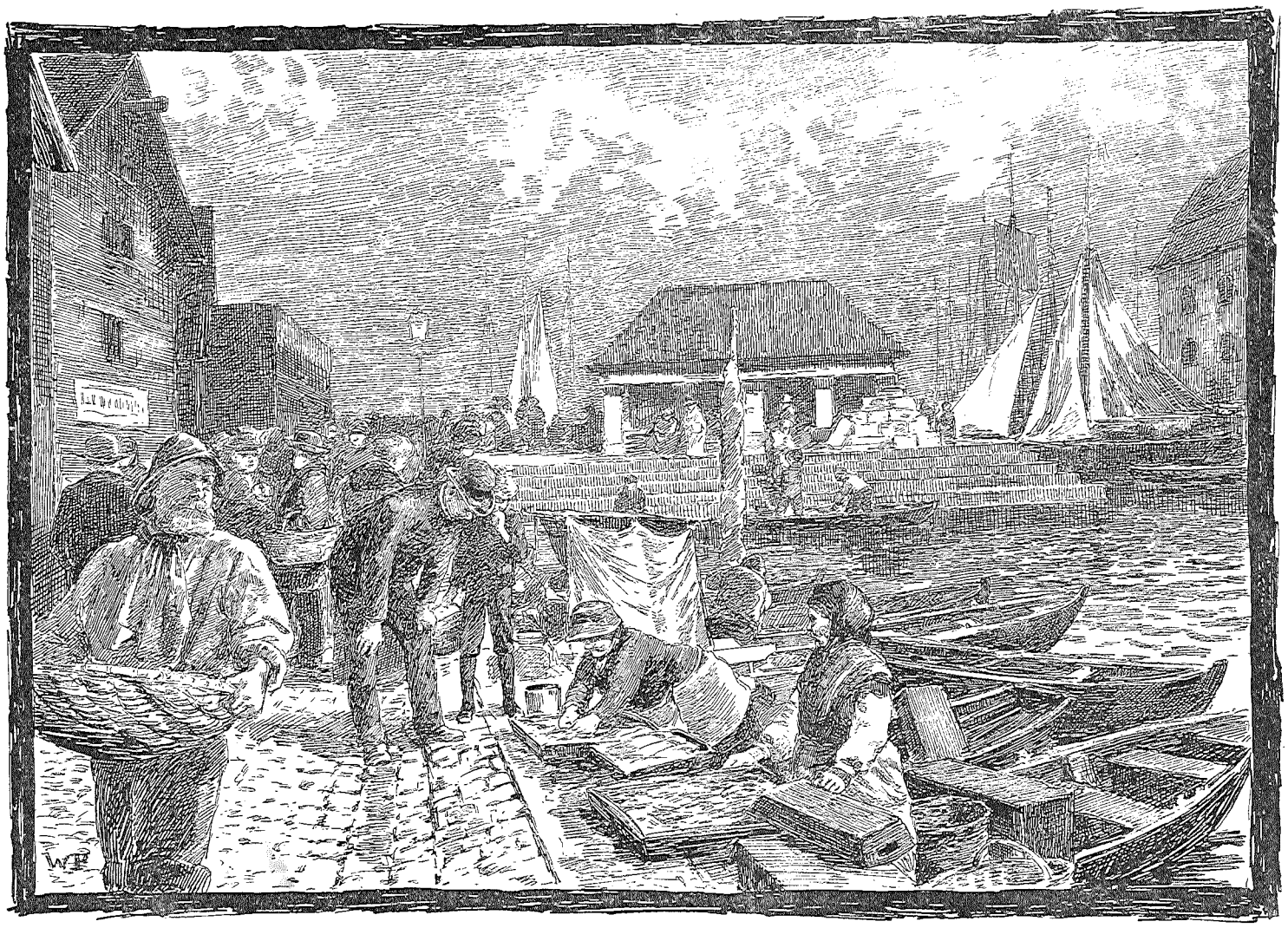

Parti fra Fiskebryggen i Kristiania.

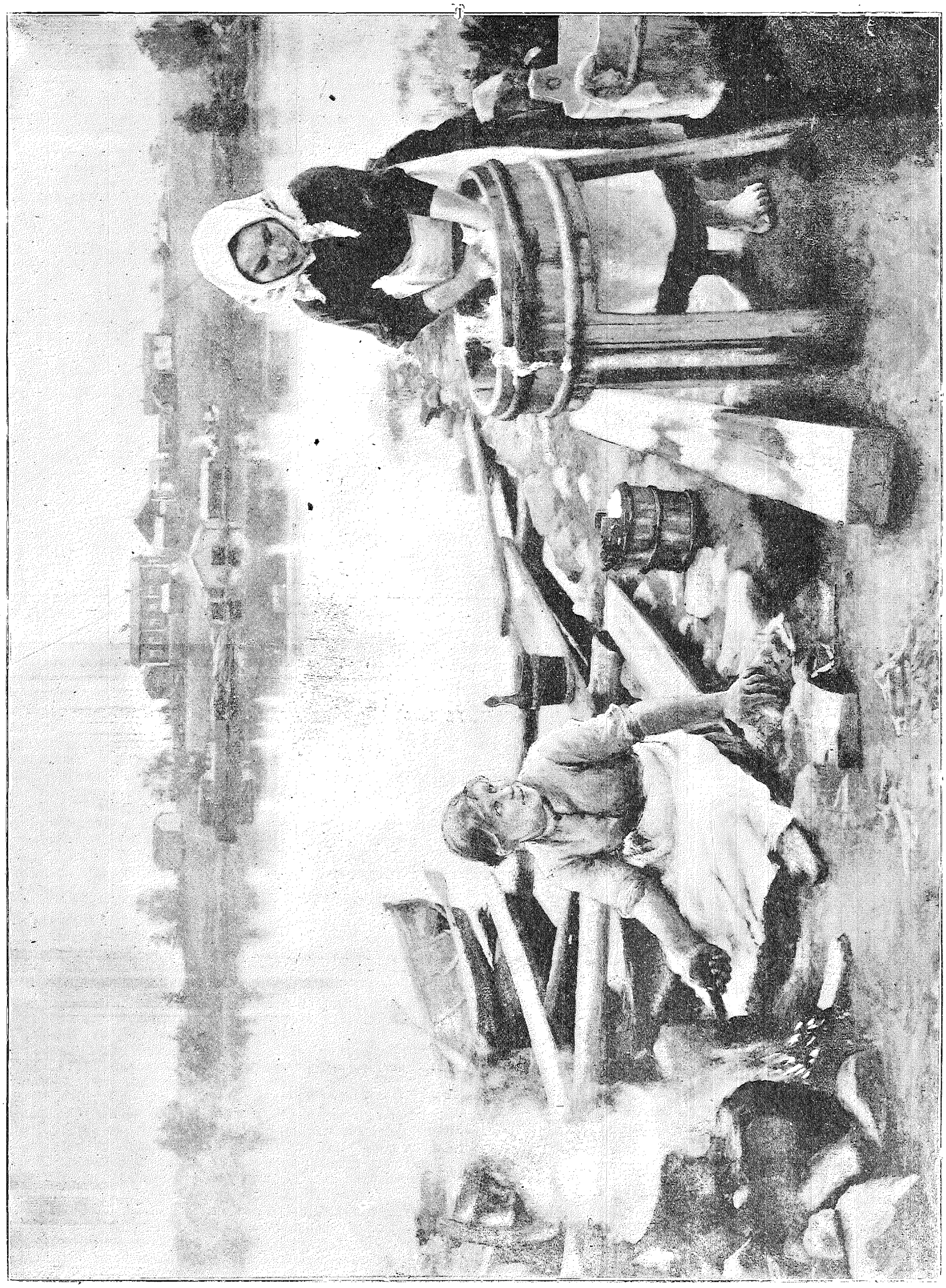

Vasserkoner. Efter Maleri af E. Fernefelt.

er intet beklagelsesværdigt Onde, men ret en Velsignelse.

Ferdinand og Marie mærkede snart, hvad de havde mistet i den gode Moder. Nu maatte Marie lære at staa tidligt op. Hun forsøgte vistnok engang at bevæge ham til selv at koge sin Morgenkaffe, men da maatte hun høre Ord, som ikke klang ømt og heller ikke undlod at gjøre Indtryk.

Naar Ferdinand om Aftenen vendte sulten hjem, stod Maden ofte ikke paa Bordet, og han maatte vente længe, før den forsømmelige Husmoder var færdig med at stelle den tarvelige Mad. Og dog vidste hun, at han ikke havde faaet noget varmt siden den tidlige Morgen. En anden Gang var Maden opbrændt.

Fru Berg havde forstaaet at stelle den tarveligste Mad, saa den blev velsmagende. Dette er en Kunst, som maa læres, og som enhver Arbejderkone ubetinget skulde forstaa.

Menneskevenner, som indretter Kogeanstalter, hvori unge Piger af Arbejderstanden kan lære at koge, indlægger sig en stor Fortjeneste af den arbejdende Befolkning. Maatte saadanne Indretninger snart komme istand alle Steder, hvor Forholdene gjør det ønskeligt!

Da Ferdinand var vant til god Kost, vilde hans Kones elendige Søleri slet ikke smage ham. Hun fik haarde Ord, ja han lod ofte Maden staa og gik i Værtshuset for der at holde sig skadesløs.

At Kjærligheden til den unge Kone stedse svandt mere og mere havde mange Grunde.

Som Pige var Marie altid smukt og renligt klædt, havde et vindende Væsen og friske, røde Kinder.

Hvilken Forandring var ikke foregaaet med hende i Løbet af de sidste Aar!

Hvorledes hang ikke Klæderne nu omkring hende. Haaret var næsten aldrig stelt, de røde Kinder var forlængst falmede, Kummer havde gravet sine dybe Furer i det før saa blomstrende Ansigt; spidse som Naale var hendes Ord, og hendes Mund strømmede over af Klager over den sørgelige Lod, som saa uforskyldt var bleven hende tildel.

Hvor uordentlig saa det ikke nu ud i Værelserne! Fade og Kopper og Talerkener stod uvaskede omkring paa Bordet. Sengene stod uredte, Ruderne var ugjennemsigtige af Støv. Rene Gardiner, som ordentlige Arbejderkoner plejer at lægge stor Vægt paa, fandtes ikke her. Aldrig blev der aabnet et Vindu; den tunge, usunde Luft mødte den Besøgende som en Pest. Hvad Under, at Børnene var blege, blodfattige og sygelige! Daarlig var de klædte. At Moderen ikke forstod at lappe eller var aldeles forsømmelig, bevidnede de Huller og Rifter, som fandtes overalt. Naar man ser Børn med Klæder, som er stoppede og lappede atter og atter, men renlig holdte, da kan man nok slutte, at der er Armod i Huset, men man maa tage Hatten af for Moderen; hun er en omhyggelig, pligttro Hustru. Marie var det ikke. Trængte Ferdinands Arbejdsklæder en Reparation saa maatte de bringes til Lappestrædderen. At Tærne altid stak nysgjerrig ud af Strømperne behøver ikke at omtales.

Hver Lønningsdag udspandt der sig en heftig Ordstrid mellem Ægtefolkene. Ferdinand bragte stadig færre Penge hjem. Han undskyldte sig med, at Fortjenesten stadig blev mindre. Hun vilde ikke tro dette, og mente, at en stor Del af Fortjenesten gik til Værtshuset.

Hun havde ogsaa Grund til at klage. Han gav hende ikke ugentlig en bestemt Sum til at bestride Husholdningen med, men hun maatte tiltigge sig hver Krone. Derfor begyndte hun at borge. Det varede ikke længe, saa stod hun i Gjæld overalt. Naar den ene Bager eller Kjøbmand ikke vilde borge mere, forsøgte hun hos en anden, og naar denne sagde nej, gik hun til en tredje. Tilslut blev hun negtet Kredit overalt.

For ikke at lide Nød med Børnene, saa hun sig tilsidst nødt til at gaa ude i Arbejde. Nogen Barnekrybbe fandtes ikke, og hun havde heller ikke nogen, til hvem hun kunde anbetro de Smaa. Saa havde hun ingen anden Udvej end at lukke dem inde i Værelset og overlade dem til sin Skjæbne.

17de Kapitel.

En tung Hjemsøgelse.

Marie arbejdede en Dag paa Marken langt borte fra Landsbyen. Hun var saa tung om Hjerte, og dog sang Fuglene saa lystigt i Skoven omkring hende, og alt var saa stille og fredeligt, som om Jorden ikke var en Jammerdal, men et Paradis, hvori der ingen Synd, Lidelse eller Nød fandtes. Middagsstunden var kommen, og Klokkerne ringede for at melde Folkene, at det var Tid at spise Middag. Den unge Kone gik til sin Kurv for at tage frem den kolde Kaffe og et Stykke grovt Brød. Medens hun sad og spiste, for hendes Tanker omkring i det Fjerne. Hun tænkte paa sine Børn, som var indelukkede hjemme. Da hun netop saa sig omkring, saa hun en kvindelig Skikkelse komme løbende. Da den kom nærmere, gjenkjendte hun Naboens Pige. En usorklarlig Angst bemægtigede sig hende, og Hjertet begyndte at banke heftigt. Aandeløs efter det lange Løb stod den unge Pige foran hende og formaaede ikke at frembringe et Ord.

„For Guds Skyld, tal!" raabte Marie bleg af Skræk. „Er der skeet en Ulykke?"

Pigen nikkede.

„Er min Mand forulykket i Gruben?"

Pigen rystede paa Hovedet.

„Saa sig dog, hvad der er skeet!"

„Børnene, aa Børnene!" fik hun med Møje frem.

„Hvad er det med Børnene?" raabte den fortvivlede Moder, idet hun pressede Hænderne mod det bankende Hjerte.

„Opbrændte" — stammede Pigen.

Marie udstødte et Skrig og sprang hjemover saa hurtigt, hendes Fødder kunde bære hende.

Hvad var skeet? — Et af Børnene havde fundet en Fyrstikke og havde tændt Ild paa den. Barnet var kommet for nær Sengklæderne, disse tog Fyr og stod straks i lys Lue. Den ældste Pige søgte at slukke, men hendes Møje var forgjæves. Ingen hørte de indelukkede Børns Skrig. Forbigaaende Folk mærkede endelig Røgen og Lysskinnet i Vinduet, stødte Døren ind og fandt de tre Smaa bevidstløse paa Gulvet, den ene svært forbrændt.

I et Nu var hele Naboskabet kommet sammen. Ingen vidste hverken Raad eller Hjælp. Der blev gjort de vanvittigste Forsøg paa at kalde Børnene til Live igjen. Imidlertid kom Moderen og styrtede ind i Værelset, hvor Børnene laa ved Siden af hverandre paa Sengen. Hun kastede sig over dem. Doktoren var imidlertid kommen, og ved store Anstrængelser lykkedes det at faa Liv i de to ældste Børn, medens det yngste var og blev livløst.

Da Doktoren kom ned paa Gaden, steg der en god Tanke op hos ham. Han tog Hatten af og kastede en Krone i den. „I Folk," raabte han højt, saa enhver kunde høre det, „Børnene er reddede, men de trænger god Pleje. Det er Kristenpligt at hjælpe, op med Pengepungen!"

Og saa gik han fra den ene til den anden og saa dem saa skarpt ind i Øjnene, at ingen kunde unddrage sig. En Bonde, som netop havde afsluttet en Kvæghandel og havde Lommen fuld af Guld og Sølv, søgte ivrig efter en Kobbermynt, men greb i sin Iver fejl og kastede et Tyvekronestykke i Hatten. „Bravo!" raabte Doktoren, „det er et retskaffent Menneske! Tager ham til Eders Forbillede!"

Da Indsamlingen var endt, sprang Doktoren op med Pengene og gav Marie dem. Hun kunde ikke faa frem et Ord til Tak.

Da Ferdinand om Kvælden kom hjem fra Gruben — noget drukken, som han plejede at være i den sidste Tid — blev han meget vred. Han beskyldte sin Kone for, at hun alene var Skyld i hele Ulykken, og gjorde hende de heftigste Bebrejdelser over, at hun lod Børnene være uden Opsigt, over at hun ikke havde gjemt Fyrstikkerne o. s. v.

Marie modtog ikke Beskyldningerne stiltiende, men kastede al Skyld over paa ham. Dersom han ikke drak og spillede bort en stor Del af sin Løn, saa behøvede hun ikke at tage Arbejde og kunde vie Børnene sin Tid.

Saaledes trættede de timevis over sit lille Barns Lig. Medens Guds Hjemsøgelse skulde have blødgjort de haarde Hjerter og gjort dem modtagelige for de højeste Goder, for Tro og Kjærlighed, fandt det modsatte Sted. Medens kristelige Ægtefolk ved en liden Yndlings Død slutter sig saa meget fastere sammen og søger at trøste hinanden, idet de bøjer sig under Guds Haand, blev hos Ferdinand og Marie Kløften endnu dybere, og de kom endnu længere fra hinanden.

Der gik Uger, hvori de ikke talte sammen. Ingen af dem vilde gjøre det første Skridt til Forsoning. Det var et sørgeligt, fredløst Liv.

Da Præsten fik høre, at det unge Ægtepar levede i Ufred, aflagde han en Søndag Eftermiddag et Besøg hos dem for at søge at bringe en Forsoning istand; men det var spildt Møje. Begge Ægtefolk bebrejdede hinanden gjensidig og blev mere og mere hidsige, saa det faldt ham meget vanskeligt at berolige dem. Med helligt Alvor foreholdt han dem deres Synd, men han fandt ingen villige Hjerter, men Hjerter saa haarde som Sten, fulde af Egenretfærdighed, uforsonlige og ligegyldige for alt guddommeligt.

Dybt bedrøvet forlod Præsten det fredløse Hus. Han tænkte med Sorg paa de Smaa, som skulde vokse op i denne aandelige Atmosfære; deres Sjæle maatte tidlig blive forgiftede.

18de Kapitel.

Stedse dybere.

Ferdinand Berg havde mistet ethvert Holdepunkt. Han var kjed af sit Hjem, forbitret paa sin Hustru og ligegyldig ligeoverfor sine Børn. Det gik hurtigt nedover med ham. Medens han ellers punktlig var gaaet paa Arbejde, begyndte han nu at blive forsømmelig. Naar han havde siddet længe om Kvælden i Værtshuset blev han ogsaa liggende længe den næste Morgen og sov til henimod Middag. Men Straffen udeblev ikke. Istedetfor at forbedre sig og tage Overstigerens Formaningsord til Hjerte blev han kun modvilligere og trodsigere. I Værtshusene talte han om de Overordnede og dadlede dem, som om de var de uretfærdigste Mennesker paa Jorden, og ved sine ophidsende Taler søgte han at gjøre Bjergværksarbejderne misfornøjede. Alt dette blev bragt for de Overordnede, og han blev stillet under skarp Kontrol. Man frygtede ikke med Urette, at han udøvede en slet Indflydelse paa Arbejderne.

Da han atter en Dag uden Grund forsømte Arbejdet og ikke vilde staa op, gjorde Marie ham de bitreste Bebrejdelser. Han truede hende og befalede hende at tie, men hun tiede ikke; hun udmalede for ham den huslige Elendighed med levende Farver; hun forestillede ham, hvorledes de led Nød, og at hun snart maatte sende Børnene paa Betlerstien. Et saa elendigt Liv kunde hun ikke holde ud længere, hun vilde hellere dø; men hendes Klager var frugtesløse — hos Ferdinand var den sidste Gnist af Æresfølelse slukket.

Hvad der længe havde været truet med, blev nu Alvor. Ferdinand blev afskediget. Da Marie om Aftenen fik vide dette af Nabokonen, blev hun meget forbitret. Mangeslags Tanker gjennemsjor hende, medens hun sad ved Vinduet og græd. Mørk, haabløs laa Fremtiden foran hende. Hvad skulde hun gjøre? Skulde hun flygte med Børnene fra den saa dybt sunkne Mand? Skulde hun kaste sig for sin Faders Fødder? Skulde hun gjøre en hurtig Ende paa Elendigheden? Elven var jo tæt ved —. Hun kunde ikke komme til nogen Beslutning; forgjæves arbejdede Hjernen for at finde en Udvej. Hun fandt ingen. Endelig sov hun udmattet ind.

Efter en Stunds Forløb blev hun vækket ved en raa Plistren og larmende Trin. Ferdinand kom tumlende ind i Værelset. Han havde søgt at drukne sin Ærgrelse i Brændevinsglasset. Saa plejer jo saa mange at gjøre, som har tabt sin Gud og Frelser. Istedetfor at gaa i sig selv, ydmyge sig og vende om, istedetfor at søge Trøst og Hjælp hos den trofaste Menneskeven, der raaber: „Kommer hid til mig alle, som arbejde og ere besværede, jeg vil give eder Hvile," istedetfor at vende sine Skridt til Guds Hus, betræder de Værtshuset, hengiver sig til Drik og synker dybere og dybere, indtil de ikke længere kan vende om.

Ferdinand fordrede Aftensmad. Der var ikke kogt nogen, thi Marie havde om Morgenen givet ud de sidste Penge til Brød.

„Jeg har ikke spist selv, og Børnene er gaaet sultne tilsengs," mumlede hun i bebrejdende Tone.

Ferdinand begyndte at larme og skjælde. Istedetfor at tie eller berolige den ophidsede Mand foreholdt Marie ham med skarpe Ord hans letsindige Liv.

Brændevinsdjævelen hviskede til ham: „Du er Herre i Huset, og hun har intet at sige! — Vis hende det!" — og han lød.

Brølende som et vildt Dyr, svingede han sin Stok og slog istykker de Kopper og Tallerkener, som han kunde naa. Derefter rev han Vinduet op og kastede alt, han fik fat paa, ud paa Gaden. Da han netop vilde gribe Lampen, greb Marie ham i Armen og søgte at faa ham bort.

Og atter hviskede Brændevinsdjævelen i hans Øre: „Hun vil tvinge Dig! Vis din Styrke; slaa hende ned!" — Og han lød.

Med overmenneskelig Kraft rev han sig løs fra hende; et Næveslag i Ansigtet berøvede hende Bevidstheden. Saa greb han en Kniv, som laa paa Bordet, og gav hende det ene Stik efter det andet.

Børnene var vaagnede og skreg om Hjælp. Faderen truede dem med Døden, hvis de ikke tiede.

Husets Beboere og hele Naboskabet kom i Oprør. Nogle Mænd trængte ind i Værelset og greb ham, Politiet kom til, og han blev bunden og indsat i Arrest.

Den saarede Hustru blev lagt paa Sengen, og der blev øjeblikkelig sendt Bud efter Læge.

Snart kom ogsaa Mester Hammerstein med sin ældste Datter, Karoline; thi hvem skulde pleje den hjælpeløse Kone?

Lægen erklærede Tilstanden for betænkelig. Kun ved den omhyggeligste Pleje kunde det være at tænke paa at redde hendes Liv. Han havde bedømt hendes Tilstand ret.

(Slutter

Endelig — fri.

Af M. O.

(Eftertryk forbydes.)

Da jeg taug, hentæredes mine Ben, idet jeg stønnede den ganske Dag — Thi Dag og Nat laa din Haand tungt paa mig.

(Ps. 32, 3. 4)

Det var en herlig Høstaften. Solen nærmede sig sin Nedgang, lette smaa røde Skyer gled sagte over Himmelen. Paa Verandaen udenfor sin elegante Villa sad Kjøbmand Conradi med sin unge Kone. Magelig udstrakt med en Cigar i Haanden sad han og saa mere paa de graa Skyer, som Cigarrøgen dannede, end paa de røde smaa Skyer paa Himmelen. Der var saa stille i denne Villagade her i den vestlige Forstad. Kun fra det fjerne trængte Larmen af den store Stads Færdsel, afbrudt af Lokomotivets gjennemtrængende Piben.

„O Mama, hvad er det? Store Fugle, se hvor mange!" Med dette livlige Glædesraab kom Børnene, som havde legt i Haven, løbende.

„Det er Storke, min Søn!"

„Men hvor reiser de da hen, Mama?"

„Mod Syd, Hans, til sit Hjem, hvor der er varmt, og hvor der ikke er Sne hele Vinteren."

„Er det langt derhen?" spurgte lille Anny.

„Meget langt, min Yndling!"

„Er det det Hjem, som Du saa ofte har talt om, det som er bygget af Guld!"

Nei, det er ikke det Hjem, hvor Storkene vil naa —"

„Det er jo vort Hjem, som Mama synger om, Anny," sagde den lidt ældre Hans belærende.

„Det er jo den Herre Jesus' Himmel, hvor Englene er, ved Du!"

I en forgyldt Gynge havde Jakob, en stor udenlandsk Fugl, siddet ligesom om den sov. Nu var den pludselig bleven livlig, kraftig bevægede den de brogede Vinger. Var Længselen vakt ogsaa i denne Fugls Hjerte!

„Mama, den flyver bort!" raabte nu ogsaa Hans. Men Moderen rystede paa Hovedet. „Det kan den jo ikke, stakkels Jakob; den bærer jo en Lænke om Benet."

„Lænken! Ak, den vilde jeg sønderrive, dersom jeg var Jakob. Og saa tynd, som den er!" pralede Hans.

„Den er af Guld, og det holder meget fast," sagde Moderen. „Men løb igjen ned i Haven, Børn, Papa er træt," tilføjede hun sagte.

„Ak, Papa er altid træt!" hviskede Hans til lille Anny, da de langsomt gik ned i Haven.

Nu var den igjen blevet stille paa Verandaen. Fru Conradi saa af og til hen paa sin Mand. Han blæste nu mægtige Røgskyer ud i Luften, og hun vidste, at det var et Tegn paa indre Bevægelse. Hvad var det nu igjen! Han var bleven saa pirrelig, hvad kunde nu have berørt ham saa ubehageligt? Hvorfor laa der da altid som en Sky af Omsorg og Bekymring paa hans Pande? Gud havde jo ladet alt lykkes saa mærkeligt for dem; Forretningen var blomstrende, Rigdommen forøgedes — „ak, maaske kun altformeget!" tænkte Fru Conradi. Var det Guldets onde Aand, denne Jagen efter Rigdom, som gjorde ham ulykkelig? Men nej, hun gjorde ham Uret. Han var dog ingen Mammonstræl, han viste sig jo tvertimod ofte storartet velgjørende, og hvorledes opfyldte han ikke ethvert af hendes Ønsker.

Fru Conradi var gaaet sagte ind i Huset og satte sig ved Fortepianoet. Ligesom engang David som ung Harpespiller havde forjaget de mørke Skyer fra Kongens Pande, saaledes havde ofte hendes Sang fremtryllet et Smil paa hendes Mands Ansigt. Hun havde en mild, blød Stemme, blødt og melodisk lød det nu gjennem Vinduet til hans Øre:

„Hjem jeg længes!
Ej jeg trives
Her i Jordens Jammerdal;
Til Guds Salem Hjerte drives,
Op til Lammets Bryllupssal."

Conradi var sprunget op ligesom stukket af en Slange. „Anna, min Kjære, Du ved, hvor glad jeg er i din Stemme, men — tag mig det ikke ilde op — Du synger saa udelukkende denne — denne Slags Sange, — som — hm! — Du misforstaar mig ikke, mit Barn, men — som dog ikke altid passer, — forstaar Du?"

Fru Conradi saa forskrækket paa sin Mand. „Jeg kan ikke sige, at jeg forstaar Dig," sagde hun derpaa nølende.

„Og jeg forstaar ikke dine mystiske Sange. Jeg vil ikke krænke Dig, men dersom Du vil gjøre mig en Glæde, saa indøv ogsaa engang en frisk, glad Sang, ved hvilken man kan røge sin Cigar i Skumringen — drømme og glemme sig selv! — Nej, nu faar Du straks Taarer i Øjnene!"

Ja, hun havde Taarer i Øjnene, men hun bekjæmpede dem tappert. „De hjemdragende Trækfugle havde gjenkaldt denne din Moders Yndlingssang i min Erindring," sagde hun med en let Bæven i sin Stemme og et Forsøg paa at smile.

„Ja, ja, Barn! Lad det nu være godt igjen. Vær ikke vred paa mig! Saadanne Sange passer netop for eder Kvinder."

Dermed forlod han hurtig sin Kone og gik ind i sit eget Værelse. Der aflaasede han Døren og kastede sig paa sine Knæ. Længselen havde grebet ham mægtigere end nogensinde før. Det var nu sjelden, at Kjøbmand Henrik Conradi laa paa Knæ for sin Gud. Han bad heller ikke nu, kun atter og atter klang de Ord, som hans Kone havde udtalt uden at ane noget, gjennem hans Hjerte. „Det kan den jo ikke, stakkels Jakob; den bærer jo en Lænke om Benet." — O, dersom hun anede, at ogsaa han bar paa en hemmelig Lænke, kun en usynlig, fin Lænke, men „den er af Guld, og det holder meget fast."

Længsel! Længsel! Du hellige Kjærlighedsreb i Guds barmhjertige Haand! „Ak, Herre, gjør os fri fra alle Mørkels Baand!" bad Fru Conradi hin Aften.

Conradi havde en urolig Nat. Tankerne, som indbyrdes anklager og undskylder hverandre holdt ham længe vaagen.

„Hjem jeg længes!
Ej jeg trives
Her i Jordens Jammerdal!"

lød det uophørligt for hans Øren. Ved sin Moders Fødder havde han lært denne Sang som en lykkelig, from Gut. Lykkelig? Hvilken latterlig Tanke! Havde det maaske været en lykkelig Tid, da Nød og Mangel havde været en daglig Gjæst? Han havde aldrig kunnet lege, som hans Børn nu legede; Kampen for Tilværelsen havde tidligt med ubarmhjertig, jernhaard Nødvendighed tvunget ham ind under Arbejdsaaget. Hvor dødstræt var han ofte kommen hjem om Aftenen fra sine lange Vandringer som Kontorbud! „En ynkelig Barndom har jeg havt!" tænkte Conradi uvillig, og dog: Hvad var det for en Længsel? Følte han nogensinde Længsel efter denne ynkelige Barndom?

Hvor levende man ofte kan erindre alt! Conradi saa pludselig den usle lille Stue for sig. Hvor koldt der var! „Vi har ikke mere Ved og intet Brød mere, Heine!" havde Moderen sagt, og store Taarer var løbet ned ad hendes indfaldne Kinder. Henrik Conradi troede i dette Øjeblik at kunne føle sin Moders Taarer, det havde været stille Taarer, men brændende hede, han havde dengang tørret dem bort med sin Barnehaand. O, hvor han havde elsket denne Moder! De havde sat sig tilbords. To Tallerkener og to Skeer — noget andet stod der ikke foran dem. „Moder, vi vil bede, saa vil nok Gud sende os Brød." Han erindrede tydelig, at han havde sagt dette, og at han saa havde seet paa Bordet og derpaa hen mod Døren og havde været sikker paa, at noget maatte komme — og det var kommet!

Kjøbmand Conradi følte pludselig igjen hin overvældende — „Glæde" i sit Hjerte. Ja, men er Glæde det rette Ord? Det synes næsten for fattigt til at udtrykke, hvad han dengang følte. De var begge knælet ned foran en stor Kurv og havde tømt den med skjælvende Hænder. Hver enkelt af de mange smaa Pakker havde han gjerne kunnet trykke mod sine Læber, hver enkelt syntes at tilraabe ham: „Fra Gud! — Fra Gud, din Fader!" O, Du lykkelige Gut! „Moder, o Moder! jeg bliver ganske tosset af Glæde!" havde han udraabt, og da han saa ind i hendes Ansigt, havde han maattet folde Hænderne — hvor helligt var hendes Ansigt forekommet ham i denne Time — det var præget af en stille Lyksalighed. „Saaledes lyser Guds Engles Aasyn i Himmelen!" havde han maattet tænke. „O, kunde jeg endnu engang føle saadan Glæde," ønskede Conradi hin søvnløse Nat.

Men hvad vilde han da egentlig? Hvad manglede der ham? Var han da ikke en rig Mand, som ikke havde mere at ønske? Der steg noget op — graat og spøgelsesagtigt! O, bort, Du gamle Skrækkebillede — ak, det var jo kun en eneste ond Time, en eneste uoverlagt Handling — hvorfor vender Du altid tilbage, Du uhyggelige Erindring? Skal da et eneste ungdommeligt — Tyveri, (o, Du afskyelige Ord! som et Stik gaar det gjennem Hjertet!) skal det brænde evig? Hjertet begyndte jo straks at banke vildt. Havde han dog dengang lyttet til sin Samvittigheds Stemme, dengang vilde det have været let at give Banknoten tilbage. Hvor mærkeligt det dog var, at hans Herre, som ellers var saa ordentlig, kunde have lagt Værdipapiret blandt Regningerne. Dersom Nøden dengang ikke havde været saa skrigende stor, dersom kun ikke Værten havde krævet Huslejen saa ubarmhjertig!

Henrik Conradi rystede som i Feber. Dersom han bare kunde sove! Hvad nytter det at gruble og plage sig selv? Han havde jo dog for længe siden erstattet disse Penge! Erstattet? Vistnok havde han allerede givet de Fattige af sin egen Overflod mere end det tidobbelte Beløb af Banknotens Værdi, men var det at „erstatte"?

Fra hin ulyksalige Dag af var Gutten Henrik Conradi ikke mere den samme. Han løj for sin Moder, som elskede ham sandt og inderligt, han „maatte" det jo. Hun maatte jo dog intet vide om de stjaalne Penge. Han følte altid disse Løgne som noget forkasteligt. Han vilde sone det ved at fordoble sin Kjærlighed. Han vilde arbejde Dag og Nat, han vilde blive rig, ikke for Guldets Skyld, nej, for hendes Skyld. Han kunde ikke mere med et Barns fromme Tillid lide Nød med hende, bede med hende og med hende erfare Guds Hjælp, — forbi, forbi, for stedse! — Men blive en Mand, kjæmpe og tjene Penge, det kunde og vilde han! — „Min Søn, stræv ikke formeget!" bad Moderen ofte. — De mørke Skyer paa hendes Yndlings Pande blev mørkere og hyppigere. Men jo flere Skyer, jo mindre Magt beholdt Moderkjærligheden. Pengene formeredes.

Bedre Dage bryder frem; giv kun Agt, Moder, Du skal endnu faa det godt!"

Ja, Dagene blev „bedre", men lykkeligere blev de ikke. Med Pengene voksede ogsaa Kjærligheden

til dem, men med Kjærligheden til Pengene svandt Kjærligheden til Gud, som havde gjort Barnehjertet lykkeligt; umærkelig svandt den hen til et fromt Minde. Vistnok kom der ogsaa Besøgelsestider, hvor Hjertets Hunger efter Gud brød frem. Da han havde bragt sin unge, fromme Hustru til sit Hjem, da han havde kunnet læse i hendes fromme Hjerte, som i tillidsfuld Kjærlighed saa ganske havde aabnet sig for ham, — o, hvor mægtig havde det grebet hans eget Hjerte! „Oplad nu ogsaa Du dit Hjerte for hende, sig hende alt, hvad der bevæger Dig!" fordrede baade hans Samvittighed og Kjærlighed. „O ja, jeg ønsker det jo, jeg vil det! — Jeg vil sige hende alt, — kun ikke dette eneste. Hun vilde ikke kunne bære at vide, at jeg er en — Tyv!" Frygt og Stolthed lukkede hans Læber — han taug.

Og saa — o Henrik Conradi, husker Du endnu den Time, da Du knælede ved din Moders Dødssseng. Hvor mægtig lød da Guds Stemme? Var det ikke, som om den maatte sprænge dit Hjerte, som om Guds Kraft endelig vilde aabne dine Læber?

„Moder, Moder tilgiv mig!" havde han raabt, og Moderens Øre havde godt kunnet høre, at det var et Skrig ud af dyb Nød. Forvirret havde den Døende seet paa ham.

„Hvad skulde jeg tilgive Dig? Du har altid været mig en god Søn, min kjære Henrik, mit elskede Barn!"

„Nej, Moder, nej! Du maa tilgive mig. Sig, at Du tilgiver mig!"

„Jeg ved ikke, hvad Du mener, Heine. Mit gamle Hoved er forvirret og træt. Vi trænger alle Tilgivelse — Du ogsaa. Jeg tilgiver Dig — naturligvis — alt, Heine, alt. Jeg ved ikke, hvad Du mener!"

Hvorledes skulde hun ogsaa kunne vide det. Da skjulte han sit glødende Ansigt i Puderne og fremstammede en Bekjendelse. Over Dødssengen blev det ganske stille. Og da Sønnen endelig rejste sig op, havde Døden kysset hans Moder, — hun var hinsides, og han vidste ikke, om hun havde forstaaet ham.

Conradi kastede sig urolig frem og tilbage, angst tørrede han Sveden af Panden. Den ulyksalige Sang har friskt op alle de gamle Minder. „Bort med alle disse Fantasier! Gjort Gjerning staar ikke til at ændre; det er at plage sig selv til ingen Nytte. Bekjende? For hvem? — Denne Mand, som foragter Kristendommen og erklærer de Kristne for Hyklere, ja for ham vilde det være en velkommen Anledning til Spot, at den „fromme Conradi" har — stjaalet. Ak, Herre, vær barmhjertig! Skjænk mig Søvn og Hvile!"

Ved Dagens Frembrud sees mange Ting i en ganske anden Belysning. Hans Conradi, den lille, var meget tapper og forsikrede Barnepigen, at han aldrig mere vilde være bange, ikke engang for den mørke Skygge, for hvis Skyl[illegible] hun den foregaaende Aften havde maattet sidde saa[illegible]ær ved hans Seng — „rigtig, rigtig nær maa Du komme — hører Du, Lise?" havde han sagt. Nu imorges fortalte han Ammy, at de mørke Skygger „kun kom fra Natlampen."

Henrik Conradi følte noget lignende som hans lille Søn. „Jeg har sovet slet. Kanske din The igjen var for stærk?" sagde han til sin Kone. Han saa bleg og slap ud. Før han gik til sit Kontor, holdt han som sædvanlig Andagt. Det var netop over det Sprog hos Job 33, 29 og 30: „Se, alle disse Ting gjør Gud to, tre Gange ved en Mand, for at føre hans Sjæl tilbage fra Graven, at den maa beskinnes af de Levendes Lys." Det var Fru Conradi paafaldende, at hendes Mands Stemme skjalv, da han læste dette. Da han kom hjem til Middag, lagde han en Tusindkronesedde paa Bordet foran sin Kone og sagde smilende: „Det er længe, siden jeg har gjort noget for dine Fattige, mit Barn." Hun modtog Gaven med taknemmelig Glæde. Men da hun idetsamme saa paa ham med et kjærligt, men spørgende Blik, slog han Øjnene ned.

[Sluttes.]

Fra Guds Skatkammer.

O Bedstemoder, hvorfor fører den kjære Gud mig paa saa usigelig mørke, tunge Veje, og hvorfor har mange Mennesker det saa godt, alt lykkes for dem, alt omkring dem er Lykke og Glæde, og fra andre tager han det kjæreste, de har, og lader dem gaa ensomme og forladte? O Bedstemoder, hvor det dog er vanskeligt at forstaa Gud!"

Det var en ung Pige, som talte saaledes, idet hun med Taarer i Øjnene saa op til den Gamle, ved hvis Fødder hun sad.

Sagte strøg den gamle Dames Haand over hendes Barnebarns blonde Hoved. „Mit stakkels kjære Barn," sagde hun, „jeg ved nok, at Du nu ikke kan forstaa det; men vær kun stille, og tro, forsøg at tro, at din himmelske Fader har Dig kjær, selv naar han tugter!"

„Ja, Bedstemoder, jeg vil det jo gjerne; men det er saa tungt!" Og Taarerne løb ustandseligt ned ad det blege Ansigt.

Hvor lykkelig hun dog havde været! Hvor solrigt og lyst hendes Liv havde været, siden hun var bleven forlovet med en rigt begavet og from Præst! Allerede var den Dag bestemt, da han skulde føre hende hjem til sin hyggelige Præstegaard; da havde Gud Herren kaldt sin tro Tjener fra det jordiske til det himmelske Hjem, og Marie stod ved hans Grav med bitter Sorg i sit Hjerte.

„Men hvorfor, Bedstemoder," begyndte hun paany, „Du har endnu ikke sagt mig, hvorfor Gud er saa haard mod mig og fører andre paa saa lette Veje."

Et Øjeblik taug den Gamle, derpaa sagde hun, idet hun drog sit Barnebarn tættere til sig: „Mit Barn, se, den store Gud i Himmelen uddeler sine Naadegaver forskjellig blandt Menneskene. De er alle Ædelstene: den store, straalende Lykkes Rubin, det søde Haabs Smaragd, den tro Kjærligheds Tyrkis. Men det himmelske Skatkammers største Klenodie, hvilket den almægtige Gud, som han siger, giver dem, som han har kjær, — det er den stille Lidelses rene, hvide Perle. Uanselig ser den ud, og vi kortsynede Mennesker ringeagter den ofte og vilde gjerne kaste den langt bort fra os; men engang for Guds Throne vil den straale i himmelsk Glans og kaste sit forklarende Lys over dem, som i Ydmyghed har baaret den paa Jorden. Vel os, dersom vi idetmindste aner dens Værd og tager den af Guds Haand for at bære den til Guds Ære; thi: Salige er de, som sørge!"

Bedstemoderen taug; Marie havde foldet Hænderne i Skjødet og saa stille hen for sig. „Bedstemoder," sagde hun endelig, „jeg takker Dig. Gud hjælpe mig til at bære min Perle i Ydmyghed til hans Ære!"

Tankesprog.

Ens Lykke staar ikke altid i Forhold til Fiskestangens Længde.

* * *

Solnedgangen ser altid dejlig ud for Plovmanden.

* * *

Ensomheden vilde være et godt Tilflugtssted for et Menneske, naar han blot kunde lade sig selv blive tilbage og kun tage Dyden med sig.

* * *

Der er megen Befrielse i en sund Latter, men intet er dog saa velgjørende for Sjælen som Graad uden Sorg og Smerte.

* * *

Den, der tilgiver uden at glemme, forsøger i Virkeligheden at akkordere med Vorherre ved at tilbyde ham 50 % af Galden.

* * *

Alle Klikker ere snævre, og akkurat det samme kan siges om deres Medlemmers Sind.

Vær aldrig bange for at kjæmpe for din Ret; Verden giver Dig kun det, Du rækker efter, og den vil helst holde det saa højt, at Du har ondt ved at naa det.

* * *

Alle originale Tanker ere blevne fremsagte med faa og simple Ord; naar jeg læser en meget skruet og kunstig Sætning, siger jeg altid til mig selv: den Mand har stjaalet fra andre og vil nu prøve paa at skjule det!

* * *

Der er fuldt op af Mennesker i Verden, der bilde sig ind, at de ere vise, fordi de kunne stille Spørgsmaal, som ingen andre end en Taabe kan besvare.

* * *

Det at eje meget kan være særdeles behageligt for Menneskene; men de ere dog allermest glade ved at eje det, som andre ikke have.

Lægeraad.

Spørgsmaalene maa formes saa korte og saa nøjagtige efter Sygdommens Symptomerne som muligt. Opgivelse af Alder, Livsstilling, Levemaade og tidligere gjennemgaaede Sygdomme ønskes gjerne. Kun Spørgsmaal fra Abonnenterne besvares, ligesom tydeligt Navn og Adresse maa opgives.

Spørgere i Amerika tunne ikke vente Svar før om ca. 4 Maaneder.

E. A. K. Tromeø.

Vær forsigtig med Deres Diæt Undgaa salte og fede Spiser og Kaffe; hold Dem mest til Æg, Melk, haardt Brød.

Røg ikke Tobak og nyd ikke Spirituosa.

Tag 3 Gange daglig ½ Time for Maaltiderne i Pulver af:

Subnitr. Bismuth 0,50
Bicarb. natr 1,00

udrørt i en Ske Vand

Benyt Deres Fritid saameget som muligt til Ophold i frisk Luft og tag i Sommer Bade.

* * *

A. F.

De lader Deres Læge tage et nøjagtigt Maal og sender dette til Falchenberg, Akersgaden, Kristiania, eller bedst er det, at Lægen besørger Rekvisitionen.

* * *

Y. J. Sarpsborg.

Tal med en Læge om Deres Sygdom; det kan forekomme, at et saadant Ildebefindende kan bero paa Beskjæftigelsen

* * *

A O E. Telemarken.

Der er ingen Fare ved Deres Sygdom; følg Lægeraad til E A. K. i dette Nr.

Af „Illustreret Familieblad", som redigeres og trykkes i Norge, udkommer hver Lørdag en amerikansk Udgave i Decorah, Iowa. Prisen paa denne er 1 Dollar for Aaret, betalt i Forskud. Subskription modtages ved hvert Kvartals Begyndelse, men ikke for mindre end et Aar ad Gangen. Alle Bestillinger maa være ledsagede af Forskudsbetaling og adresseres til

„Illustreret Familieblad."
Decorah, Iowa.

Indhold.

Biskop Dr. theol. Essendrop [Med Portræt.] — Tater-Tollef. Af Enim. [Slutn.] — I Livets Skole. Af Adolf Lauth. [Forts.] — Endelig — fri. Af M. O. — Fra Guds Skatkammer. — Tankesprog. — En interessant Artikel. [Billede.] — Parti fra Fiskebryggen i Kristiania. [Billede.] — Vaskekoner. [Billede.] — Lægeraad.

Horten. C. Andersens Bogtrykkeri. 1893